

แนวทางการพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนระดับประถมศึกษาของ โรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี

GUIDELINES FOR THE DEVELOPMENT OF THE ELEMENTARY - STUDENT SUPPORT SYSTEMS IN SMALL SCHOOLS UNDER THE OFFICE OF PATHUM THANI EDUCATIONAL SERVICE AREA

ปรมาภรณ์ สนธิ¹, พิมลพรรณ เพชรสมบัติ²

Paramaporn Sonthi, Pimolpun Phetsombat

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาการดูแลช่วยเหลือนักเรียนระดับประถมศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี และ 2) หาแนวทางการพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนระดับประถมศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้บริหารและครูประจำชั้นของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี จำนวน 273 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า 1) การดำเนินการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนระดับประถมศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาทางด้านพบว่า ด้านการส่งต่อนักเรียน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา ได้แก่ ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล และด้านการคัดกรองนักเรียนมีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด และ 2) แนวทางการพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนระดับประถมศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล พบว่า สถานศึกษามีการรวบรวมข้อมูลด้านความสามารถพิเศษของนักเรียนอย่างเป็นระบบ ด้านการคัดกรองนักเรียน พบว่า สถานศึกษามีการวิเคราะห์ข้อมูลของนักเรียนที่ได้จากการเก็บรวบรวมข้อมูลนักเรียนเป็นรายบุคคลอย่างเป็นระบบ ด้านการส่งเสริมและพัฒนานักเรียน พบว่า มีการจัดกิจกรรมส่งเสริมและพัฒนานักเรียนให้สอดคล้องต่อนโยบายสถานศึกษา ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา พบว่า สถานศึกษามีการช่วยเหลือดูแลนักเรียนกลุ่มเสี่ยงและกลุ่มมีปัญหาอย่างใกล้ชิด และด้านการส่งต่อนักเรียน พบว่า นักเรียนที่ส่งต่อได้รับการช่วยเหลือที่ถูกต้องและรวดเร็ว

คำสำคัญ : แนวทางการพัฒนา, ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน, โรงเรียนขนาดเล็ก

1

หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี จังหวัดปทุมธานี

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี จังหวัดปทุมธานี e-mail: Pimolpun_p@rmutt.ac.th

ABSTRACT

This study aimed 1) to identify the elementary-student support system in small schools under the Office of Pathum Thani Educational Service Area, and 2) to find out their guidelines for the development of elementary-student support system.

Population in this research was 273 administrators and class teachers working in small schools under the Office of Pathum Thani Educational Service Area. The research instruments were a questionnaire and an interview form. The statistics for data analysis comprised frequency, percentage, mean, standard deviation, and content analysis.

The major findings indicated that 1) the respondents' opinions on overall and individual aspects of the elementary-student support system operation in small schools under the Office of Pathum Thani Educational Service Area were at a high level. When individual aspects were considered, it was found that the student transfer gained the highest scores, followed by the recognition of individual students, while the student screening had the lowest scores; and 2) according to the guidelines for the development of the elementary-student support system in small schools, it was found that, on the recognition of individual students, the schools had systematic data collection of individual students' talents. For the student screening aspect, the schools analyzed students' data from the systematic data collection. When considering the promotion and development of students, school activities to promote and develop students were in accordance with school policy. For the prevention and resolution aspect, the schools intensively took care of risk and problem students. Finally, for the student transfer aspect, the transferred students received accurate and prompt assistances.

Keywords: guidelines for the development, student support system,
Small schools

บทนำ

จากสภาพสังคมปัจจุบันในยุคโลกาภิวัตน์ที่มีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว ส่วนหนึ่งมาจาก ความเจริญก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ทำให้วัฒนธรรมต่างประเทศได้เข้ามามีอิทธิพลต่อสังคมไทย เด็กเยาวชนซึมซับแนวคิดและกระแสนิยมบางอย่างเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งในวิถีชีวิต ซึ่งบางอย่าง เป็นสิ่งที่ไม่เหมาะสมกับสภาพสังคมไทย ทำให้เกิดปัญหาต่าง ๆ ขึ้นมาที่ส่งผลกระทบต่อตัวเด็กเยาวชน ทำให้มีพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมตามวัยและต้องเผชิญกับสถานการณ์ที่เป็นอันตรายต่อชีวิต เช่น ปัญหา การดื่มสุรา บุหรี่ ยาเสพติด การพนัน การติดเกม การมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควร การตั้งครรภ์ในวัยรุ่น การตกเป็นเหยื่อการบริโภควัตถุอันตราย การใช้ความรุนแรง การทะเลาะวิวาท เป็นต้น นอกจากนี้สถาบัน ครอบครัวซึ่งเป็นหน่วยที่เล็กที่สุด แต่มีความสำคัญมากที่สุดก็มีการเปลี่ยนแปลงไปตามสภาพสังคมและ เศรษฐกิจ พ่อแม่ต้องไปทำงานหาเลี้ยงครอบครัว ไม่มีเวลาอบรมสั่งสอนดูแลใกล้ชิดลูก ทำให้เด็ก ๆ เรียนรู้ชีวิตด้วยตนเองจากสังคมนอกบ้าน และอาจถูกชักจูงไปในทางที่เสื่อมเสีย ซึ่งสิ่งเหล่านี้ล้วนส่งผลกระทบทั้งต่อครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศชาติถึงแม้ว่ารัฐบาลโดยหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจะ กฎหมายหรือระเบียบต่าง ๆ เป็นเครื่องมือในการพัฒนาและส่งเสริมเด็กและเยาวชนในด้านต่าง ๆ รวมทั้งมีนโยบายหรือโครงการเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาเด็กและเยาวชนแล้วก็ตาม แต่เด็กเยาวชนของไทยจำนวนไม่น้อยยังคงเผชิญกับปัญหาดังกล่าวและยังหาทางออกไม่ได้ (ทีมเฉพาะกิจสำนักประชาสัมพันธ์ : ออนไลน์)

จากการรวบรวมสถิติข้อมูลสถานการณ์ปัญหาเด็กและเยาวชนของหน่วยงานต่าง ๆ พบว่าเด็กและเยาวชนส่วนหนึ่งมักมีพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ เช่น ติดเกม มีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควร ทะเลาะวิวาท ขาดความอบอุ่นในครอบครัว เข้าถึงและติดยาเสพติดได้ง่าย (คู่มือครูที่ปรึกษากระบวนการดูแลช่วยเหลือนักเรียน, 2553)

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 6 ได้กำหนดว่าการจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรม และวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข และมาตรา 26 ให้สถานศึกษาจัดการประเมินผู้เรียนโดยพิจารณาจากพัฒนาการของผู้เรียน ความประพฤติ การสังเกตพฤติกรรมการเรียน การร่วมกิจกรรม และการทดสอบควบคู่ไปกับกระบวนการเรียนการสอนตามความเหมาะสมของแต่ละระดับและรูปแบบการศึกษา

พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. 2553 ก.ค.ศ. กำหนดมาตรฐานตำแหน่งครูตามมาตรา 42 ปฏิบัติหน้าที่หลักเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอน การส่งเสริมการเรียนรู้ พัฒนาผู้เรียน ปฏิบัติงานทางวิชาการของสถานศึกษา พัฒนาตนเอง และพัฒนาวิชาชีพ โดยกำหนดให้ลักษณะงานเกี่ยวกับการจัดระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน เป็นภาระงานหนึ่งในมาตรฐานตำแหน่งครู สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานจึงกำหนดเป็นนโยบายสถานศึกษาในสังกัด ดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้มีทักษะในการดำรงชีวิตอยู่ในสังคมที่มีการ

เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วได้อย่างมีความสุข มีความรู้สึกรักเห็นคุณค่าในตนเองและผู้อื่น มีทักษะในการตัดสินใจการแก้ปัญหาที่อาจเกิดขึ้นในชีวิตได้อย่างมีประสิทธิภาพ กระบวนการศึกษาธิการรวมกับกรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข (2544) จึงได้กำหนดแนวทางในระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนไว้ 5 องค์ประกอบดังนี้ 1) การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล 2) การคัดกรองนักเรียน 3) การส่งเสริมนักเรียน 4) การป้องกันและแก้ไขปัญหา และ 5) การส่งต่อนักเรียน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานีเป็นเขตพื้นที่การศึกษาหนึ่งที่ได้รับนโยบายให้ดำเนินงานตามยุทธศาสตร์ดังกล่าวโดยมอบหมายให้กลุ่มส่งเสริมการจัดการศึกษาจัดระบบการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน เพื่อให้ได้ข้อมูลนักเรียนที่เป็นปัจจุบัน ครูสามารถเข้าใจและรับรู้ปัญหาของนักเรียน นักเรียนมีโอกาสทำกิจกรรมตามความสามารถและความถนัดของตนเองและโรงเรียนสามารถให้ความช่วยเหลือนักเรียนได้ทันถ่วงทีในกรณีที่พบเห็นนักเรียนประสบปัญหา แต่ยังไม่พบปัญหาในการดำเนินการอยู่หลายอย่างในการที่จะทำให้ประสบความสำเร็จ โรงเรียนขนาดเล็กจังหวัดปทุมธานี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี มีนักเรียนจำนวนมากที่ได้รับผลกระทบจากปัญหาดังกล่าวทั้งโดยทางตรงและทางอ้อมในการสำรวจข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับนักเรียน พบข้อมูลนักเรียนมีปัญหาหลายประการ เช่น ปัญหาครอบครัว ปัญหาหย่าร้าง ปัญหาด้านเศรษฐกิจ บิดามารดาอยู่ต่างจังหวัดนักเรียนต้องอาศัยอยู่กับญาติพี่น้อง สภาพเช่นนี้ทำให้นักเรียนว่าเหว มีความรู้สึกขาดความอบอุ่น มีผลกระทบต่อด้านการเรียน ผลการเรียนตกต่ำ นักเรียนเหล่านี้ถ้าถูกชักจูงไปในทางที่ไม่ดี เช่น การใช้สารเสพติด หรือไปเที่ยวเตร่มั่วสุมอาจคล้อยตามได้ง่าย จากปัญหาดังกล่าว โรงเรียนจึงต้องพยายามหาวิธีที่จะช่วยเหลือ และป้องกันปัญหาต่าง ๆ เพื่อให้นักเรียนเรียนอย่างมีความสุข ประสบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน จึงถือเป็นภาระงานสำคัญของสถานศึกษาที่ต้องกำหนดเป็นนโยบายที่ชัดเจน มีกระบวนการดำเนินงานอย่างเป็นระบบ ประสานความร่วมมือจากครูและบุคลากรทางการศึกษา และผู้ที่เกี่ยวข้อง เพื่อส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตของนักเรียนให้เป็นไปตามความคาดหวังของสังคม ดังนั้น ภาพความสำเร็จที่เกิดจากการพัฒนาผู้เรียน ให้เป็นไปตามที่มุ่งหวังนั้น จึงต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกฝ่าย ทุกคน โดยเฉพาะอาจารย์ที่ปรึกษาซึ่งเป็นหลักสำคัญในการดำเนินการต่าง ๆ เพื่อการดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างใกล้ชิด ด้วยความรักและเมตตาต่อศิษย์ ผลจากการดำเนินงานจากความร่วมมือจากทุกฝ่าย จะช่วยพัฒนาคุณภาพชีวิตของเยาวชนให้เจริญเติบโตงอกงามเป็นบุคคลที่มีคุณค่าของสังคมต่อไป

จากปัญหาของนักเรียนในช่วงที่เป็นวัยรุ่นดังกล่าวข้างต้นและการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนที่ยังไม่มีประสิทธิผลในการแก้ปัญหาของนักเรียนของนักเรียนตามสภาพและปัญหาที่เกิดขึ้นจริงในปัจจุบันได้ จากเหตุผลดังกล่าวผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนระดับประถมศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เพื่อให้บุคลากรทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องทั้งภายใน และภายนอกสถานศึกษามีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายและวางแผนในระดับสถานศึกษาในการปฏิบัติงานเพื่อให้การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนมีประสิทธิผลเพิ่มขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1 เพื่อศึกษาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนระดับประถมศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี

2 เพื่อหาแนวทางการพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนระดับประถมศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากร

ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารและครูประจำชั้นของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี ทั้ง 39 โรงเรียน จำนวน 273 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลวิจัย เป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) โดยผู้วิจัยได้สร้างขึ้นภายใต้กรอบแนวคิดและทฤษฎีระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ตามเกี่ยวกับการดำเนินการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนระดับประถมศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น แบ่งออกเป็น 2 ตอน ประกอบด้วย

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ ได้แก่ เพศ ระดับการศึกษา ตำแหน่ง ประสบการณ์ในการทำงาน เป็นแบบสอบถามแบบตรวจสอบรายการ (Check – list)

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการดำเนินการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนระดับประถมศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี โดยผู้บริหารและครูประจำชั้นเป็นผู้ตอบลักษณะคำถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) แบ่งเป็น 5 ระดับ โดยการหาค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) นำค่าเฉลี่ยที่ได้ไปเทียบกับเกณฑ์ กำหนดเกณฑ์การแปลความหมายค่าเฉลี่ย ดังนี้

4.51-5.00 หมายถึง มีการดำเนินการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนมากที่สุด

3.51-4.50 หมายถึง มีการดำเนินการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนมาก

2.51-3.50 หมายถึง มีการดำเนินการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนปานกลาง

1.51-2.50 หมายถึง มีการดำเนินการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนน้อย

1.00-1.50 หมายถึง มีการดำเนินการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนน้อยที่สุด

การสร้างและหาค่าคุณภาพเครื่องมือ

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาเป็นแบบสอบถามตามขั้นตอนดังนี้

1. ศึกษาหลักการ แนวคิด ทฤษฎี จากเอกสาร ตำราต่าง ๆ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนขนาดเล็ก และบริบทของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาปทุมธานี

2. สร้างแบบสอบถามเกี่ยวกับการดำเนินการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนระดับ ประถมศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี จากการศึกษานโยบาย ทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับ ระบบการดูแลช่วยเหลือ นักเรียน

3. นำเสนอแบบสอบถามฉบับร่างเสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เพื่อตรวจสอบ แกไขสำนวนภาษา ความครอบคลุม และความถูกต้องสมบูรณ์ของเนื้อหา แล้วนำข้อมูลมา ปรับปรุงแก้ไขให้ถูกต้อง

4. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้ว เสนอต่อผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 ท่าน พิจารณาตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Content validity) ความถูกต้องของรูปแบบ (Format) และความถูกต้องของภาษา (Wording) พร้อมทั้งปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำให้ ถูกต้องและสมบูรณ์ยิ่งขึ้น และนำแบบสอบถามมาวิเคราะห์หาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of item objective congruence: IOC) ระหว่าง 0.08-1.00

5. นำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try out) กับครูที่ปฏิบัติหน้าที่ผู้สอนซึ่งเป็นกลุ่ม ตัวอย่างที่ไม่ใช่ประชากร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี ซึ่งเป็น โรงเรียนขนาดเล็ก รวมทั้งสิ้น 30 คน

6. นำแบบสอบถามมาวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยวิธีหาค่า สัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha coefficient) ของ Cronbach (บุญชม ศรีสะอาด, 2545, หน้า 99-101) มีค่าเท่ากับ 0.99

7. นำแบบสอบถามที่ทดลองใช้แล้วมาปรับปรุงเพื่อนำมาใช้ในการเก็บข้อมูลกับ ประชากรต่อไป

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาเป็นแบบสัมภาษณ์ตามขั้นตอนดังนี้

1. ศึกษารายละเอียดของแบบสอบถามที่นำไปเก็บของประชากร
2. พิจารณาค่าเฉลี่ยที่ต่ำที่สุดของแต่ละด้าน
3. นำประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดมากำหนดกรอบของการสัมภาษณ์
4. นำแบบสัมภาษณ์ที่สมบูรณ์แล้วไปเก็บกับประชากร

วิธีเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ขอนหนังสือจากบัณฑิตศึกษา คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยี ราชมงคลธัญบุรี เพื่อขอความร่วมมือและความอนุเคราะห์จากผู้อำนวยการโรงเรียนขนาดเล็กใน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี ในการเก็บรวบรวมข้อมูลงานวิจัย

2. นำแบบสอบถามพร้อมสำเนาหนังสืออนุญาตถึงผู้อำนวยการโรงเรียนขนาดเล็กส่งโดยทางไปรษณีย์และด้วยตนเอง โดยผู้วิจัยแบบซอง ติดแสตมป์ จ่าหน้าซอง และขอความอนุเคราะห์ส่งแบบสอบถามคืน จำนวน 273 ฉบับ

3. ดำเนินการเก็บรวบรวมแบบสอบถาม โดยส่วนหนึ่งจัดส่งทางไปรษณีย์ ส่วนหนึ่งผู้วิจัยเดินทาง ไปเก็บรวบรวมด้วยตนเอง และส่วนหนึ่งขอความร่วมมือจากครูที่เป็นตัวแทนผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลส่งในกรณีที่แบบสอบถามไม่ครบผู้วิจัยได้เดินทางกลับไปเก็บข้อมูลด้วยตนเอง พร้อมทั้งตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม เพื่อที่จะดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลในลำดับต่อไป

ผลการวิจัย

1. การดำเนินการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนระดับประถมศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านการส่งต่อนักเรียน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\mu = 4.14$, $\sigma = .59$) รองลงมาคือ ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ($\mu = 4.12$, $\sigma = .49$) และมียค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ด้านการคัดกรองนักเรียน ($\mu = 3.96$, $\sigma = .58$) เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า

1.1 ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล โดยรวมและรายข้ออยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.12$, $\sigma = .49$) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า สถานศึกษามีการรวบรวมข้อมูลประวัติส่วนตัวนักเรียน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\mu = 4.29$, $\sigma = .56$) รองลงมา คือ สถานศึกษามีการรวบรวมข้อมูลนักเรียนเป็นรายบุคคล ($\mu = 4.23$, $\sigma = .49$) และ สถานศึกษามีการรวบรวมข้อมูลด้านความสามารถพิเศษของนักเรียน มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ($\mu = 3.89$, $\sigma = .45$)

1.2 ด้านการคัดกรองนักเรียน โดยรวมและรายข้ออยู่ในระดับมาก ($\mu = 3.96$, $\sigma = .58$) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า สถานศึกษานำข้อมูลนักเรียนรายบุคคลไปใช้อย่างเหมาะสม มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\mu = 4.05$, $\sigma = .58$) รองลงมา คือ สถานศึกษากำหนดเกณฑ์การจัดกลุ่มนักเรียน ($\mu = 4.01$, $\sigma = .58$) และสถานศึกษามีการวิเคราะห์ข้อมูลของนักเรียนที่ได้จากการเก็บรวบรวมข้อมูลนักเรียนเป็นรายบุคคล มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ($\mu = 3.80$, $\sigma = .57$)

1.3 ด้านการส่งเสริมและพัฒนานักเรียน โดยรวมและรายข้ออยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.04$, $\sigma = .62$) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า สถานศึกษามีความต่อเนื่องในการดำเนินการจัดกิจกรรมส่งเสริมและพัฒนานักเรียน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\mu = 4.10$, $\sigma = .63$) รองลงมา คือ สถานศึกษามีการจัดกิจกรรมส่งเสริมและพัฒนานักเรียนตามกลุ่มนักเรียนที่คัดกรอง ($\mu = 4.07$, $\sigma = .62$) และจัดกิจกรรมส่งเสริมและพัฒนานักเรียนให้สอดคล้องต่อนโยบายสถานศึกษามีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ($\mu = 3.97$, $\sigma = .62$)

1.4 ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาย โดยรวมและรายข้ออยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.07$, $\sigma = .59$) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า การป้องกันและแก้ไขปัญหายสอดคล้องกับลักษณะสภาพปัญหาของนักเรียน มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ($\mu = 4.17$, $\sigma = .57$) รองลงมา คือ ครูมีความเข้าใจปัญหาของนักเรียนอย่างแท้จริง ($\mu = 4.11$, $\sigma = .64$) และสถานศึกษามีการช่วยเหลือดูแลนักเรียนกลุ่มเสี่ยงและกลุ่มมีปัญหาอย่างใกล้ชิด มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ($\mu = 3.88$, $\sigma = .56$)

1.5 ด้านการส่งต่อนักเรียน โดยรวมและรายข้ออยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.14$, $\sigma = .59$) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า สถานศึกษาสรุปผลการส่งต่อนักเรียนไว้เป็นหลักฐานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ($\mu = 4.20$, $\sigma = .59$) รองลงมา คือ สถานศึกษามีการดำเนินการส่งต่อนักเรียนที่มีปัญหาไปยังผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้าน ($\mu = 4.16$, $\sigma = .62$) และนักเรียนที่ส่งต่อได้รับการช่วยเหลือที่ถูกต้องและรวดเร็ว มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ($\mu = 4.06$, $\sigma = .56$)

2. ผลการสัมภาษณ์แนวทางการพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนระดับประถมศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี มีดังต่อไปนี้

2.1 ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ครูประจำชั้นศึกษา สังเกตความสามารถพิเศษของนักเรียนขณะเรียนหรือทำกิจกรรมต่าง ๆ บันทึกในแบบบันทึกข้อมูลนักเรียนหรือระเบียบสะสม มีการดำเนินการออกเยี่ยมบ้านนักเรียน บันทึกผลการเยี่ยมบ้านสัมภาษณ์จากผู้ปกครอง ทดสอบจากการเรียนการสอนโดยใช้แบบทดสอบตามกลุ่มสาระ แบบวัดพหุปัญญาด้านต่าง ๆ ของนักเรียน รวมถึงแบบทดสอบการวัดความถนัดและความสามารถของนักเรียน

2.2 ด้านการคัดกรองนักเรียน เก็บรวบรวมข้อมูลตามที่ต้องการ วิเคราะห์ข้อมูลจากการสังเกต การสัมภาษณ์ การเยี่ยมบ้าน การสอบถามบุคคลรอบข้าง คัดแยกการคัดกรองนักเรียนเป็นรายชั้นเรียน จำแนกนักเรียนออกเป็น 3 กลุ่ม คือ กลุ่มปกติ กลุ่มเสี่ยง และกลุ่มมีปัญหา ด้านการเรียน แบ่งเป็น 3 กลุ่มเช่นเดียวกัน คือ นักเรียนกลุ่มเก่ง นักเรียนกลุ่มปานกลาง และนักเรียนกลุ่มอ่อน สรุปผลการคัดกรองและบันทึกข้อมูล

2.3 ด้านการส่งเสริมและพัฒนานักเรียน ส่งเสริมความสามารถสำหรับนักเรียนทุกกลุ่ม กลุ่มนักเรียนเก่งจัดให้เป็นผู้ช่วยครู จัดเวทีให้นักเรียนได้แสดงออก เช่น โครงการคิดเป็นระบบ โครงการเปิดบ้านวิชาการ โครงการวันสำคัญต่าง ๆ หรือจัดกิจกรรมพิเศษ เช่น การจัดประกวดการแต่งกายเลียนแบบตัวละครในวรรณคดีไทย การจัดประกวดชุดรีไซเคิล เพื่อฝึกให้นักเรียนมีความคิดสร้างสรรค์ เกิดแรงบันดาลใจ และสามารถค้นพบความชอบของตนเองได้ นักเรียนกลุ่มนี้จัดเป็นนักเรียนที่ควรได้รับการส่งเสริม นักเรียนกลุ่มที่ควรได้รับการพัฒนา คือ นักเรียนกลุ่มอ่อน คณะครูจัดการเรียนการสอนเป็นรายบุคคล เพื่อพัฒนาทั้งความรู้ทางวิชาการ และ

กาสร้างแรงบันดาลใจ อย่างไรก็ตามควรเน้นให้เด็กได้เรียนรู้ด้วยความเต็มใจ และมีความสุข โดยการจัดกิจกรรมโฮมรูม

2.4 ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา ครูประจำชั้น/ครูที่ปรึกษา พบปะนักเรียนในกิจกรรมโฮมรูม มีการเยี่ยมบ้านเพื่อพบและสอบถามข้อมูลของนักเรียนจากผู้ปกครอง ขอความร่วมมือจากคณะกรรมการสถานศึกษา ผู้นำชุมชน ผู้ปกครองในการแก้ไขปัญหา ป้องกันดูแลนักเรียนที่อยู่ในกลุ่มเสี่ยงและกลุ่มมีปัญหา ตลอดจนร่วมมือกับองค์การบริหารส่วนตำบลจัดกิจกรรมต่อต้านและป้องกันยาเสพติด กิจกรรมที่ส่งเสริมการใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ ฯลฯ นอกจากนี้ยังประสานขอความร่วมมือกับตำรวจในชุมชน ครู Dare เข้ามาให้ความรู้เรื่องยาเสพติด และภัยอันตรายในสังคม ขณะเดียวกันโรงเรียนยังมีการจัดกิจกรรมโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ เพื่อให้ให้นักเรียนมีสุขภาพกายและสุขภาพจิตที่สมบูรณ์ ซึ่งกิจกรรมที่กล่าวมาข้างต้นสามารถช่วยป้องกันและแก้ไขปัญหาของนักเรียนได้

2.5 ด้านการส่งต่อนักเรียน ในกรณีของการส่งต่อภายนอก ครูประจำชั้นนำส่งนักเรียนที่มีปัญหาให้กับครูผู้ทำหน้าที่เกี่ยวกับการดูแลช่วยเหลือนักเรียน จากนั้นมีการบันทึกการส่งต่อนักเรียนไปยังองค์กรภายนอกซึ่งมีผู้ที่มีความเชี่ยวชาญในการแก้ไขปัญหาตามสภาพปัญหาของนักเรียนเพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรมจากนักเรียนกลุ่มเสี่ยงคืนสู่แก่นักเรียนกลุ่มปกติ

การอภิปรายผล

ผลการวิเคราะห์ แนวทางการพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนระดับประถมศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตรธานี อภิปรายผล ดังนี้

1. ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล พบว่า โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล เป็นการจัดเก็บข้อมูลนักเรียนด้วยวิธีการต่าง ๆ โดยใช้เครื่องมือที่หลากหลาย มีการจัดทำแฟ้มประวัตินักเรียนให้เป็นปัจจุบัน เพราะครูประจำชั้นต้องมีข้อมูลนักเรียนเป็นรายบุคคล การรู้ข้อมูลที่จำเป็นเกี่ยวกับตัวนักเรียนเป็นสิ่งสำคัญที่จะให้ครูมีความเข้าใจนักเรียนมากขึ้น ดังนั้นการเอาใจใส่นักเรียนเป็นรายบุคคลจึงเป็นความจำเป็นที่ครูต้องปฏิบัติอย่างสม่ำเสมอ เพื่อให้สามารถนำข้อมูลมาวิเคราะห์เพื่อการคัดกรองนักเรียน เป็นประโยชน์ในการส่งเสริม การป้องกันและการแก้ไขปัญหา นักเรียนได้อย่างถูกต้อง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ กนิษฐ์ภูฏา แก้วจินดา (2560, น. 78) ได้ศึกษาแนวทางในการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนพิการเรียนร่วมในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลเป็นกระบวนการในการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเพื่อให้ให้นักเรียนได้รับการช่วยเหลือทางการศึกษา นักเรียนมีคุณภาพและการจัดการศึกษามีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ กัญญา แสงเจริญโรจน์ (2553, น. 60) ที่พบว่า ผู้บริหารต้องมีการกำหนดนโยบายโดยใช้การมีส่วนร่วมกับครูและผู้ปกครอง วางแผนการปฏิบัติงานร่วมกันก่อนทุกครั้ง มอบหมายงานให้ครูดำเนินการในทางเดียวกัน ส่งเสริมให้ครูเข้ารับการอบรมเกี่ยวกับระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน เพื่อให้ได้ข้อมูลที่จำเป็นเกี่ยวกับนักเรียน และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ จุติกรณ์ นิสสัย

(2558, น. 91) ที่พบว่า แนวทางในการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน คือ ครูประจำชั้นใช้แบบสัมภาษณ์ในการจัดเก็บข้อมูลด้านครอบครัวของนักเรียน ครูประจำชั้นใช้แบบประเมินพฤติกรรมเด็กในการจัดเก็บข้อมูลด้านพฤติกรรมของนักเรียน ครูประจำชั้นใช้ระเบียบวิธีสนทนากลุ่มในการจัดเก็บข้อมูลด้านสุขภาพของนักเรียน และครูประจำชั้นใช้ระเบียบวิธีสนทนากลุ่มในการจัดเก็บข้อมูลด้านความสามารถในการเรียนของนักเรียน

2. ด้านการคัดกรองนักเรียน พบว่า โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะโรงเรียนมีการประชุมวางแผนสร้างเครื่องมือในการคัดกรองนักเรียนให้เป็นรูปแบบเดียวกันทั้งโรงเรียน มีการจัดอบรมให้ความรู้ในการคัดกรองให้กับครู นักเรียน และผู้ปกครอง ทราบแนวทางในการดำเนินการคัดกรองนักเรียน มีการติดตามผลงานให้ชัดเจนและต่อเนื่อง เปิดโอกาสให้ทุกคนมีส่วนร่วมในการปรับปรุงพัฒนาหรือกำหนดเป้าหมายในการทำงาน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อรุณ กิติโสภากุล (2555, น. 84) กล่าวว่าแนวทางในการพัฒนาการคัดกรองนักเรียนควรมีการกำหนดเกณฑ์ในการคัดกรองนักเรียนให้เป็นมาตรฐาน และในการสรุปผลการจำแนกนักเรียนควรพิจารณาจากข้อมูลนักเรียนหลาย ๆ ด้าน อาศัยความละเอียดถี่ถ้วน โดยใช้เกณฑ์การคัดกรองที่ผู้เกี่ยวข้องเข้าใจตรงกัน มีการประสานกับผู้ปกครองในการมีส่วนร่วมในการพิจารณาคัดกรอง ควรระมัดระวังในการสื่อสารที่จะทำให้ผู้ปกครองเกิดความรู้สึกว่าบุตรหลานของตนอยู่ในกลุ่มที่ผิดปกติแตกต่างจากนักเรียนคนอื่น ซึ่งยังคงมีความสอดคล้องกับงานวิจัยของ อนุสรณ์ สุขกล่ำ (2556, น. 88) เสนอแนะแนวทางในการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนด้านการคัดกรองนักเรียนว่า การคัดกรองนักเรียนควรพิจารณาข้อมูลนักเรียนหลาย ๆ ด้าน ควรเก็บผลการคัดกรองนักเรียนเป็นความลับ โรงเรียนควรกำหนดเกณฑ์การแบ่งกลุ่มนักเรียนให้มีความชัดเจน ดังนั้นการคัดกรองจึงมีประโยชน์อย่างยิ่งในการหาวิธีการที่เหมาะสมในการดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้ตรงกับสภาพปัญหาและความต้องการของนักเรียน และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ จุติกรณ์ นิสสัย (2558, น. 91) ที่พบว่าแนวทางในการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน คือ ครูประจำชั้นพิจารณาข้อมูลด้านพฤติกรรมของนักเรียน ด้านครอบครัวของนักเรียน ด้านความสามารถในการเรียนของนักเรียน และข้อมูลด้านสุขภาพของนักเรียนเพื่อจัดนักเรียนออกเป็น 3 กลุ่ม คือ กลุ่มปกติ กลุ่มเสี่ยง และกลุ่มมีปัญหา

3. ด้านการส่งเสริมและพัฒนาให้นักเรียน พบว่าโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะโรงเรียนมีการส่งเสริมสนับสนุนให้นักเรียนทุกคนที่อยู่ในความดูแลของครูให้เป็นบุคคลที่มีคุณภาพ มีความภาคภูมิใจในตนเอง มีกิจกรรมที่ช่วยพัฒนาและส่งเสริมนักเรียน เช่น กิจกรรมโฮมรูม การเยี่ยมบ้าน การจัดประชุมผู้ปกครอง จัดกิจกรรมเสริมสร้างทักษะการดำรงชีวิต แลกกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ถ้านักเรียนได้รับการส่งเสริมและพัฒนาที่เหมาะสมกับสภาพปัญหาของ เขาจะเป็นการส่งเสริมให้นักเรียนเหล่านั้นสู่ความเป็นเลิศในด้านต่าง ๆ ได้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ กัญญา แสงเจริญโรจน์ (2553, น.61) จากการวิจัยพบว่า การพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนด้านการส่งเสริมและพัฒนาให้นักเรียน โดยโรงเรียนมีการกำหนดนโยบายในการส่งเสริมนักเรียนด้านต่าง ๆ สร้างแบบสอบถามความต้องการในการส่งเสริมพัฒนาผู้เรียนทั้งจาก ผู้เรียนและผู้ปกครอง สร้างพันธมิตรหรือเครือข่ายทางการศึกษาในการส่งเสริมนักเรียน เพื่อระดม

ทรัพยากรเพื่อให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตนเองให้สำเร็จเป็นที่มุ่งหวังของสังคมต่อไป และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ จูติกรณ์ นิสสัย (2558, น. 91) ที่พบว่า แนวทางในการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน คือ คณะครูควรจัดกิจกรรมเยี่ยมบ้านนักเรียน มีการจัดกิจกรรมโฮมรูม จัดกิจกรรมประชุมผู้ปกครองนักเรียน จัดกิจกรรมลูกเสือเนตรนารีและคณะครูจัดกิจกรรมกีฬาเพื่อพัฒนานักเรียนที่อยู่ในกลุ่มเสี่ยงและกลุ่มมีปัญหา

4. ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญห พบว่าโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะว่าครูเอาใจใส่กับนักเรียนทุกคนอย่างใกล้ชิดและหาวิธีช่วยเหลือทั้งการป้องกัน และการแก้ปัญหาโดยไม่ปล่อยปละละเลยนักเรียนจนกลายเป็นปัญหาสังคม การป้องกันและแก้ไขปัญหาเป็นการสร้างภูมิคุ้มกันให้กับนักเรียน แต่สิ่งที่ครูจำเป็นต้องดำเนินการมีอย่างน้อย 3 ประการ คือ การให้คำปรึกษาเบื้องต้นและการจัดกิจกรรมเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา การติดตามดูแลช่วยเหลือ ข้อมูลพื้นฐานที่ควรทราบ คือ 1) การรู้จักนักเรียนรายบุคคล 2) ข้อมูลการคัดกรอง 3) ข้อมูลจากผู้เกี่ยวข้อง เพื่อให้ผู้เรียนมีจิตใจที่เข้มแข็งมีคุณภาพชีวิตที่ดี ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสุตาพรรณ กาละพงษ์ (2553, น. 82) เสนอแนะว่า ครูที่ปรึกษาควรแสวงหาวิธีการร่วมมือจากนักเรียนในการป้องกันและแก้ไขปัญหา นักเรียน ครูที่ปรึกษาควรมีภาวะทางอารมณ์ในการแก้ปัญหานักเรียน โรงเรียนควรหาวิธีการขอความร่วมมือจากผู้ปกครองในการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน ทั้งนี้ครูที่ปรึกษาจะต้องมีความรู้ทางด้านจิตวิทยา การใช้เทคนิคในการแก้ปัญหา ซึ่งจะต้องอาศัยทักษะและประสบการณ์ในการดำเนินการแก้ปัญหานักเรียน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อรุณ กิตติโสภาคย์ (2555, น. 84) กล่าวว่า การป้องกันช่วยเหลือและแก้ไขปัญหานักเรียน ควรยึดหลักการป้องกันเป็นอันดับแรก และการเสริมสร้างทักษะชีวิตให้กับนักเรียน ให้นักเรียนมีภูมิคุ้มกัน สามารถดำเนินชีวิตอยู่สังคมได้อย่างมีความสุข ให้นักเรียนตระหนักถึงโทษและพิษภัยของสิ่งเสพติด ส่วนการช่วยเหลือและแก้ไขควรยึดหลักการให้ความช่วยเหลือเป็นรายกรณี มีความเหมาะสม โดยวิธีการศึกษาข้อมูลนักเรียนให้ครอบคลุม ปัญหาด้วยวิธีการที่หลากหลาย และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ จูติกรณ์ นิสสัย (2558, น. 91) ที่พบว่าแนวทางในการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน คือครูประจำชั้นประสานงานกับผู้ที่เกี่ยวข้องในการแก้ไขปัญหานักเรียน ครูประจำชั้นกำหนดวิธีการวิเคราะห์สาเหตุของปัญหานักเรียน ครูประจำชั้นกำหนดวิธีการในการช่วยเหลือนักเรียน ครูประจำชั้นประเมินผลการแก้ไขปัญหานักเรียน และครูประจำชั้นติดตามผลการ แก้ไขปัญหานักเรียน

5. ด้านการส่งต่อนักเรียน พบว่าโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ อาจจะเป็นเพราะว่าโรงเรียนขนาดเล็ก ผู้บริหาร ครู นักเรียนและผู้ปกครองรู้จักกันเป็นอย่างดี การส่งต่อภายในจะกระทำได้ทุกโอกาส แนวทางในการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือด้านการส่งต่อนักเรียน เนื่องจากสภาพปัญหาของนักเรียนแต่ละคนมีความรุนแรงที่แตกต่างกัน จำเป็นจะต้องให้ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านดูแลนอกเหนือจากครูประจำชั้น เพื่อให้ให้นักเรียนมีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างปกติสุข ไม่เป็นภาระของผู้อื่น สอดคล้องกับแนวคิดของ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2553) แนวทางการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน เป็นการป้องกันช่วยเหลือนักเรียนที่มีปัญหายากต่อการช่วยเหลือหรือช่วยเหลือแล้ว

นักเรียนมีพฤติกรรมไม่ดีขึ้นก็ควรส่งต่อไปให้ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้าน เพื่อให้นักเรียนได้รับการส่งเสริมและช่วยเหลือได้อย่างถูกต้องและรวดเร็ว และสอดคล้องกับผลการวิจัยของจุติกรณ์ นิสสัย (2558, น. 91) ที่พบว่าแนวทางในการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน คือ ครูประจำชั้นประสานงานกับผู้เชี่ยวชาญกับปัญหานักเรียนโดยตรงในการส่งต่อภายนอก สำหรับนักเรียนที่มีปัญหาอยากต่อการช่วยเหลือ ครูประจำชั้นประสานงานกับหน่วยงานภายนอกที่เกี่ยวข้องในการส่งต่อภายนอกสำหรับนักเรียนที่มีปัญหาอยากต่อการช่วยเหลือ ครูประจำชั้นจัดการส่งต่อภายในสำหรับนักเรียนที่มีปัญหาอยากต่อการช่วยเหลือต่อครูแนะแนว และครูประจำชั้นจัดการส่งต่อภายในสำหรับนักเรียนที่มีปัญหาอยากต่อการช่วยเหลือต่อครูฝ่ายปกครอง

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

ผู้วิจัยขอเสนอแนะเพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุงและพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนระดับประถมศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต ดังต่อไปนี้

1. ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล จากผลการวิจัยพบว่า สถานศึกษามีการรวบรวมข้อมูลด้านความสามารถพิเศษของนักเรียน มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ดังนั้น ผู้บริหารและคณะครูควรมีการแลกเปลี่ยนข้อมูลกับผู้ปกครองเพื่อรวบรวมข้อมูลด้านความสามารถพิเศษของนักเรียนให้ทราบข้อมูลที่ชัดเจนมากขึ้นเพื่อนำมาใช้ประกอบในขั้นตอนการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล

2. ด้านการคัดกรองนักเรียน จากผลการวิจัยพบว่า สถานศึกษามีการวิเคราะห์ข้อมูลของนักเรียนที่ได้จากการเก็บรวบรวมข้อมูลนักเรียนเป็นรายบุคคล มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ดังนั้น ผู้บริหารและคณะครูควรมีการวิเคราะห์ข้อมูลของนักเรียนที่ได้จากการเก็บรวบรวมข้อมูลนักเรียนเป็นรายบุคคล โดยใช้การวิเคราะห์ข้อมูลจากระเบียบนสะสม แบบประเมินพฤติกรรมเด็ก และแบบสัมภาษณ์เด็กเพื่อให้ได้การคัดกรองนักเรียนที่เป็นระบบ และไม่ซ้ำซ้อน

3. ด้านการส่งเสริมและพัฒนานักเรียน จากผลการวิจัยพบว่า จัดกิจกรรมส่งเสริมและพัฒนานักเรียนให้สอดคล้องต่อนโยบายสถานศึกษา มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ดังนั้น ผู้บริหารและคณะครูควรจัดกิจกรรมส่งเสริมและพัฒนานักเรียนให้สอดคล้องต่อนโยบายสถานศึกษา มีความหลากหลายและเหมาะสมกับช่วงวัย

4. ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา จากผลการวิจัยพบว่า สถานศึกษามีการช่วยเหลือดูแลนักเรียนกลุ่มเสี่ยงและกลุ่มมีปัญหาอย่างใกล้ชิด มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ดังนั้น ผู้บริหารและคณะครูควรมีการวิเคราะห์สาเหตุปัญหาของนักเรียนที่มีพฤติกรรมอยู่ในกลุ่มเสี่ยงและกลุ่มมีปัญหา กำหนดวิธีการให้ความช่วยเหลือแก่นักเรียน ทำการประสานงานกับผู้ที่เกี่ยวข้อง มีการประเมินและติดตามผลการดำเนินงาน

5. ด้านการส่งต่อนักเรียน จากผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่ส่งต่อได้รับการช่วยเหลือที่ถูกต้องและรวดเร็ว มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ดังนั้น ผู้บริหารและคณะครูควรมีแบบแผนในการปฏิบัติ

เกี่ยวกับการส่งต่อนักเรียนทั้งในการส่งต่อภายในและการส่งต่อภายนอกเพื่อให้นักเรียนได้รับการช่วยเหลือที่ถูกต้องและรวดเร็ว

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับรูปแบบการยกระดับคุณภาพการดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และในสังกัดอื่น ๆ

2. ควรมีการศึกษาข้อดีและข้อจำกัดในการดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบพระคุณ ผศ.ดร.พิมลพรรณ เพชรสมบัติ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ที่กรุณาให้คำปรึกษา คำแนะนำและข้อเสนอแนะในการปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ จนสำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี รวมทั้งผู้เชี่ยวชาญ ที่ให้ความอนุเคราะห์ตรวจเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ขอขอบคุณผู้บริหาร คณะครูผู้สอนในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี บิดา มารดาและสมาชิกในครอบครัว ผู้บังคับบัญชา เพื่อนร่วมงานที่คอยช่วยเหลือสนับสนุนให้กำลังใจ ร่วมเป็นส่วนหนึ่งของผลสำเร็จในการทำวิจัยครั้งนี้

บรรณานุกรม

- กนิษฐฎา แก้วจินดา. (2556). การพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนพิการเรียนร่วมในสถานศึกษาขั้น พื้นฐาน. วิทยานิพนธ์ปริญญาคุุษาฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยนครสวรรค์.
- กรมสุขภาพจิต. (2544). คู่มือครูที่ปรึกษาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน. กรุงเทพฯ: ยูเรนัสอิมเมจกรุ๊ป.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2542). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภา.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2553). คู่มือครูที่ปรึกษาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน. กรุงเทพฯ: อิมเมจกรุ๊ป.
- กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์การศาสนา.
- กัญญา แสงเจริญโรจน์. (2553). ปัญหาและแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือ นักเรียนระดับประถมศึกษาของโรงเรียนบ้านหนองมะปริง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ระยอง เขต 1. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยบูรพา.
- จตุติกรณ์ นิสสัย. (2558). การศึกษาการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนบ้านหนองปรือ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3. วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยบูรพา.

ที่มเฉพาะกิจสำนักประชาสัมพันธ์. ปัญหาเด็กเยาวชน : ปัญหาครอบครัว ปัญหาสังคมและปัญหาชาติ?

[ออนไลน์] แหล่งที่มา <http://www.senate.go.th/w3c/senate/spaw2/uploads/files/> [24 กุมภาพันธ์ 2560].

มานพ บุญสมพงษ์. (2550). ปัญหาและแนวทางแก้ไขการดำเนินงานของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศรีนครสวรรค์. วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรบัณฑิต. มหาวิทยาลัยบูรพา

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาระดับขั้นพื้นฐาน. (2550). แนวทางการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ (ร.ส.พ.).

สุดาพรรณ กาละพงษ์. (2553). ปัญหาและแนวทางแก้ไขการดำเนินงานของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศรีนครสวรรค์ เขต 5. วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรบัณฑิตมหาวิทยาลัยบูรพา

อนุสรณ์ สุขกล่ำ. (2556). ปัญหาและแนวทางการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในอำเภอนาดูนี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระดับมัธยมศึกษาปทุมธานี เขต 2. วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรบัณฑิต. มหาวิทยาลัยบูรพา.

อรชุน กิตติโสภาคย์. (2555). ปัญหาและข้อเสนอแนะการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของครูที่ปรึกษาในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระดับมัธยมศึกษาปทุมธานี เขต 3. วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรบัณฑิต. มหาวิทยาลัยบูรพา.